

91

PREKLAD
JOSEF KAUSITZ

SLOVA

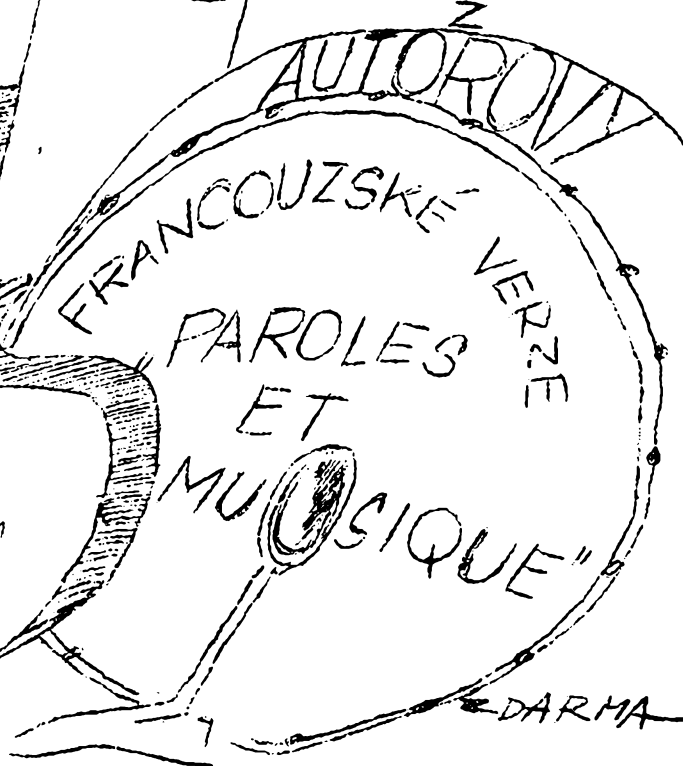

HUDBA

ROZHLASOVA
HRA

VYSLO BEZ
SOUHLASU AUTORA
NAKLADATELSTVI
RUINY

AUTOROVA
FRANCOUZSKE
"PAROLES
ET
MUSIQUE"

NAKLAD 100 KS

DARMA

SLOVA A HUDBA

/Rozhlasová hra/

Rozhlasová hra Slova a hudba vznikla spolu s další hrou nazvanou Cascando v roce 1962. Ve sledu svých rozhlasových her /"Všechny padající ..." - 1956, "Žhnoucí popel" - 1959/ zde Beckett poprvé uvádí hudbu jako svébytnou, rovnocennou komponentu dramatu. Podle vlastních slov si představuje malý soubor složený ze základních orchestrálních nástrojů, provozujících hudbu pokud možno melodickou, pamatovatelnou, "nahou", s výraznými motivy. Hra byla poprvé vysílána BBC 13. listopadu 1962.

HUDBA Malý orchestr tlumeně ladí nástroje.
SLOVA Přestaň proboha! /Orchester nepřestává. Hlasitěji./
Slituj se! /Orchester se tiší, zmlkne./ Jak dlouho ještě budu hnit tady v té tmě? /Zhnušeně./ S tebou!
/Pauza./ Téma... /Pauza./ Téma ... lenost. /Pauza.
Mechanicky jedním tahem, potichu./ Lenost je ze všech vášní ta nejmocnější vášně a vskutku není mocnější vášně než vášně lenosti, je ze všech vichrů bytost pustošících vichrem nejpustošivějším a vskutku - /Orchester se znovu rozezní ještě silněji. Nahlas, úpěnlivě./ Prosím tě, ne! /Orchester utichá, zmlkne./ Vichrem nejpustošivějším a vskutku není vichru který by do témíry jako tento bytost pustošil, vášní rozuměj hnutí duše která uchváčena radostí ano i bolestí ať už skutečnou nebo smyšlenou řítí se do ní nebo před ní prchá, ze všech těchto hnutí a kdo by je dokázal spočíst ze všech těchto hnutí a je jich spousta lenost hýbe duší nejvíce a není jiného hnutí které by tak jako toto jako tamto jako tohle hýbalo duší tam a zpět není hnutí duše které by jako tohle hýbalo duší tam a - /Pauza./
- zpět. /Pauza./ Poslouchej! /Zvuk šoupání domácích pantoflí. KRÁKOR se belhá domů co mu síly stačí./
Konečně! /Šoupání sílí. Propuká hra orchestru./
Tiše! Orchester zmlkne. Šoupání zesílí. Ticho.
KRÁKOR - Joe.
SLOVA /pokorně/ - Prosím pane.
KRÁKOR - Bob.
HUDBA Pokorné "Tu jsem" tlumeně.
KRÁKOR - Těšitelé moji. Mějte se rádi. /Pauza./ Bob.
HUDBA Jako předtím.
KRÁKOR - Joe.
SLOVA /pokorně/ - Prosím pane.
KRÁKOR - Mějte se rádi. /Pauza./ Opozdil jsem se. Odpusťte.
/Pauza./ Tvář. /Pauza./ Na schdech. /Pauza./
Odpusťte. /Pauza./ Joe.
SLOVA /pokorně/ - Prosím pane.
KRÁKOR - Bob.
HUDBA Jako předtím.
KRÁKOR - Odpusťte. /Pauza./ Ve věži. /Pauza./ Tvář. /Pauza./
Svíce. /Delší pauza./ Téma na dnes večer ... /Pauza./
Téma na dnes večer ... láska ... /Pauza./ Láska.

- /Pauza./ Kde mám hůl! /Pauza./ Joe.
- SLOVA /pokorně/ - Proším pane.
- KRÁKOR - Láska. /Pauza. Úder holí o zem./ Láska!
- SLOVA /emfaticky/ - Láska je ze všech vášní ta nejmocnější vášně a po pravdě řečeno není mocnější vášně než vášně lásky. /Odkašlává./ Je to ze všech bouří bytost pustošících ta nejpustošivější bouře a po pravdě řečeno není bouře která by tak bytost natolik pustošila.
- Pauza.
- KRÁKOR Mučivě vzdychá. Úder holí o zem.
- SLOVA - Vášně rozuměj hnutí duše která uchváčena radostí ano i bolestí až už skutečnou nebo smyšlenou řítí se do ní nebo před ní prchá. /Odkašlává./ Ze všech těchto -
- KRÁKOR /úzkostně/ - Ach!
- SLOVA - ze všech těchto hnutí pak a je jich spousta je lenost je LÁSKA tím co hýbá duši nejvíce a po pravdě řečeno není jiného hnutí duše které by tak jako tohle hýbalo duši natolik tam a - Prudký úder holí o zem.
- KRÁKOR - Bob!
- SLOVA - ... zpět.
- HUDBA Jako předtím.
- KRÁKOR - Láska!
- HUDBA Zatukání taktovkou o pult. Hudba "lásky" přehnaně výrazná jen v takové síle, aby byly slyšitelné steny a protesty: - "Ne!", "Slituj se!", atd. - z úst SLOV.
- Ticho.
- KRÁKOR /úzkostně/ - Ach! /Úder holí./ Hlasitěji!
- HUDBA Prudké zatukání taktovkou a tatáž hudba fortissimo, zbavena všeho výrazu, přehlušující protesty SLOV.
- Ticho.
- KRÁKOR Těšitelé moji. /Pauza./ Joe můj drahý.
- SLOVA /emfaticky/ - Ó srdce sfingo jinotaje beze slov -
- KRÁKOR Bolestně vzdychá.
- SLOVA Totiž tato láska co je tato láska která silněji než všech sedm smrtelných a jiných velkých pohonů duše takto hýbá duši a duše jaká je to duše která je láskou silněji než jinými svými pohony takto hnána? /Strízlivě./ Láska ženy, rozumí se, jestli tu má na mysli můj pán.
- KRÁKOR Želbohu!
- SLOVA Jinotaje. /Slavnostně./ Láska, je to vůbec slovo? /Pauza./ Duše, je to nějaké slovo? /Pauza./ Když říkáme láska, míníme tím lásku? /Pauza./ Duši, když říkáme duše? /Pauza./ Ano?
- KRÁKOR /úzkostně/ - Ach! /Pauza./ Bobe, miláčku.
- SLOVA Nebo ne?
- KRÁKOR /úder holí/ - Bob!
- HUDBA Zatukání taktovkou a pokračování hudby "lásky" se slyšitelnými protesty SLOV.
- Ticho.
- KRÁKOR /úzkostně/ - Ach! /Pauza./ Stáří. /Pauza./ Joe.
- /Pauza. Úder holí./ Joe.
- SLOVA /pokorně/ - Proším pane.
- KRÁKOR - Bob.
- HUDBA Patričné "Tu jsem" jako předtím.
- KRÁKOR - Vy mé balzámy! /Pauza./ Joe. /Pauza. Úder holí./ Joe.

- SLOVA /pokorně/ - Prosím pane.
KRÁKOR - Stáří!
Pauza.
- SLOVA /blábolivě/ - Stáří je když ... když ... stáří muže samo sebou ... jestli to má na mysli můj pán ... stáří je když ... je-li člověk mužem ... byl-li mužem ... dřepě na bobku ... chrchlaje ... do doutnajících polen ... Prudký úder holí.
- KRÁKOR - Bob. /Pauza./ Stáří. /Pauza. Prudký úder holí./ Stáří!
- HUDBA Zatukání taktovkou a hudba "stáří", brzy přerušena prudkým úderem holí.
- KRÁKOR - Společně. /Pauza. Úder holí./ Společně! /Pauza. Prudký úder holí./ Společně, psi!
- HUDBA Udává dlouze tón "a".
- SLOVA /úpěnlivě/ - Ne!
Prudký úder holí.
- KRÁKOR Psi!
- HUDBA Tón "a".
- SLOVA /pokouší se zpívat/ - Stáří je když ... dřepě na bobku ...
- HUDBA Opravuje intonaci.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle opravy/ - Stáří je když dřepě na bobku ...
- HUDBA Vnuká pokračování.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle vnuknutí/ - chrchlaje ... do doutnajících polen ... /Pauza. Prudký úder holí./ Zatím co ti tvá stará ... ohřívá ... než tě ohřeje ... cihlu do postele ...
- HUDBA Opravuje.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle opravy/ - Zatím než ti tvá stará ohřeje cihlu do postele ...
- HUDBA Vnuká pokračování.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle vnuknutí/ - A přinese ti trochu kafe ... /Pauza. Prudký úder holí./ A přinese ti trochu kaše ...
Pauza. Zuřivá rána holí.
- KRÁKOR Psi!
- HUDBA Vnuká pokračování.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle vnuknutí/ - Vidíš ji přicházet ... v popelu ... ji která milována ... milována... nemohla být ... nebyla ... získána ... anebo ... anebo ...
- HUDBA Zopakuje konec předešlého vnuknutí.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle toho/ - Anebo získána nebyla milována. /Unaveně./ Soužení na ten způsob ... /Pauza./ Přicházet v popelu ... jako v tom starém ...
- HUDBA Přeruší opravou předešlého a krátce vnuká pokračování.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle toho/ - Přicházet v popelu jako v tom starém světle ... její tvář ... v popelu ...
- KRÁKOR Bolestně vzdychá.
- HUDBA Vnuká pokračování.
- SLOVA /pokouší se zpívat dle toho/ - Staré světlo ... měsíce ... tam venku znovu ... rozprostřeno ... po zemi,
Pauza.
- HUDBA Krátce vnuká pokračování. Ticho.

KRÁKOR Bolestně vzdychá.
HUDBA Zahraje nápěv celý a potom vyzývá slova jeho začátkem. Pauza. Znova vyzývá.

SLOVA /pokouší se tiše zpívat za tichého doprovodu HUDBY/
Stáří je když dřepě na bobku
chrchlaje do doutnajících
polen

zatím než ti tvá stará
ohřeje cihlu do postele
a přinese trochu kaše
ty ji vidíš přicházet
v popelu ji která milována
nebyla získána
anebo získána nebyla milo-
vána

soužení na ten způsob
přicházet v popelu
jako v tom starém světle
tvář v popelu
staré světlo hvězd
tam venku po zemi
znovu rozprostřeno.

Ticho.

KRÁKOR /potichu/ - Tvář. /Pauza./ Tvář. /Pauza./ Tvář.
HUDBA Zatlukání taktovkou a vroucně procítěná hudba "tváře".

Ticho.

KRÁKOR - Tvář.

Pauza.

SLOVA /chladně/ - Při pohledu shora v tom jasu tak
studeném a ... mdlém ...

HUDBA Vroucně vmuká.

SLOVA /nedbá toho, chladně/ - Při pohledu shora v tom
jasu mdlém a studeném zrakem ještě zamženým tím
co se právě ... událo, její krása opravdu ...
pronikavá je poněkud ...

Pauza.

HUDBA Plaše opakuje předešlé vnuknutí.

SLOVA /přeruší HUDBU výkřikem/ - Dej pokoj!

KRÁKOR Těšitelé moji! Mějte se rádi!

SLOVA - ... otupena. Za chvílku pak nicméně, tak mocně se
znovu nabývá sil v tomto věku, taková je moc žití,
hlava se zakloní o několik stop, oči se široce
rozevřou a začnou znovu hodovat. /Pauza./ Co je po-
tom k vidění, bylo by lépe vidět při denním světle,
beze sporu. Ale kolikrát to už takhle bylo, v uply-
nulých týdnech a měsících, kolikrát v kteroukoli
hodinu, z každého úhlu, za každého počasí, chci
říci takhle viděno, A tady je to, že ano, v tom
stříbřitém přísvitu ... že ano, pane? /Pauza./
Čas od času žito rozhoupané vánkem vrhá a zase
stahuje svůj stín.

KRÁKOR Bolestně vzdychá.

SLOVA Pomíneme-li rysy nebo tahy, správně řečeno, nesrov-
natelný každý sám o sobě, jakož i v celkovém
seskupení -

KRÁKOR Bolestně vzdychá.

SLOVA - kolo černých vlasů rozhozených jako na vodě, čelo
přepaženo hlubokou rýhou, jakou hloubí bolest, zde

však ji nutno přičítat vlastně extrémní pozornosti,
jakou vyžaduje nevím jaký vnitřní vznět, řasy ...
/Pauza./ ... chřípí ... nic ... poněkud zúženo,
chcete-li, rty --

KRÁKOR /úzkostně/ - Lily!

SLOVA - sevřeny, na spodním záblesk kousajícího zubu,
žádný korál, žádná dužina, i když obvykle ...

KRÁKOR Bolestně vzdychá.

SLOVA ... vše tak bílé a nehybné, ne však zvedání ňader,
které dech rozvírá a znovu vrací do jejich ...
normální polohy ...

HUDBA Nepotlačitelný výbuch hudby "ňader" s marnými
protesty z úst SLOV.

Tiicho.

SLOVA /tónem mírného napomenutí/ - No tak, pane! /Pauza.
Chabý úder holí./ Bledé nehybné a uchváčeno do té
míry že se zdálo být tak málo z této země jako Mira
ze souhvězdí Velryby, které té noci ve vsí nádheře
své desáté a nejvyšší velikosti dštěla, jak bychom
řekli pouhým okem pronikající do klenby nebes, své
studené světlo. /Pauza./ Po chvilce nicméně, tak
mocně se -

KRÁKOR /úzkostně/ - Ne!

SLOVA - čelo se opět vyjasní, rty se pootevřou a oči ...
/pauza/ ... čelo se opět vyjasní, chřípí se roztáhne,
rty se pootevřou a oči ... /pauza/ ... rty se
pootevřou, do tváří se vrátí trochu ruměnce a oči ...
/uctivě/ se otevřou. /Pauza./ Potom o kousek hloub ...
/Pauza. Tón nabývá na lyričnosti. Tiše./

Potom o kousek hloub
smetím a neřádem
až ke ... tam kde ...

Pauza.

HUDBA Zdrženlivě vnuká.

SLOVA /pokouší se zpěvem sledovat vnuknutí/

Potom o kousek hloub
smetím a neřádem
k temnotě kde ...

Pauza.

HUDBA Zdrženlivě vnuká pokračování.

SLOVA /pokouší se zpívat dle toho/
už žádné žebrání
žádné dávání
žádná slova žádný smysl
žádné potřeby ...

Pauza.

HUDBA Zdrženlivě vnuká pokračování.

SLOVA /pokouší se zpívat dle toho/
špínou a kalem
o trochu níž
až k temnotě odkud
lze zahlédnout pramen

Pauza.

HUDBA Vyzývá začátkem nápěvu. Pauza. Znovu vyzývá.

SLOVA /pokouší se tiše zpívat za tichého doprovodu HUDBY/

Potom o trochu hloub
smetím a neřádem
k temnotě kde
už žádné žebrání

žádné dávání
žádná slova žádný smysl
žádné potřeby
špínou a kalem
o kousek níž
až k temnotě odkud
lze zahlédnou pramen

/Pauza. Vzrušeně./ Pane! /Zvuk upadnuvší hole.
Stejně./ Probůh pane! /Zvuk šoupajících pantoflí,
které se vzdalují, zastaví se, znovu se vzdalují.
Ticho./ Bob. /Pauza./

HUDBA Krátká hrubá replika.

SLOVA Hudba! /Pauza. Úpěnlivě./ Hudba!

Pauza.

HUDBA Zatlukání taktovkou a opakuje předešlé motivy anebo hraje jen hudbu "pramene".

Pauza.

SLOVA Ještě. /Pauza. Úpěnlivě./ Ještě!

HUDBA Opakuje to, co právě zahrála, případně s malou obměnou.

Pauza.

SLOVA Hluboce povzdechne.

Z autorovy francouzské verze
PAROLES ET MUSIQUE
přeložil Josef Kaušitz